

Zápis

Zasadnutie MRKS Euratom a strategickej RKS online formou 8. júla 2021, ÚJD SR

1. Úvod

V súlade s uznesením vlády SR č. 442 zo dňa 17. mája 2006 vyplýva Úradu jadrového dozoru SR (ÚJD SR) povinnosť organizovať dvakrát ročne zasadnutie Medzirezortnej koordinačnej skupiny na koordináciu úloh vyplývajúcich z jednotlivých ustanovení Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva pre atómovú energiu (MRKS Euratom). Spravidla sú tieto zasadnutia organizované na jar a na jeseň a sú koordinované so strategickou Rezortnou koordinačnou skupinou pre európske záležitosti zriadenej na ÚJD SR (RKS). V nadväznosti na pokračujúcu situáciu v súvislosti s koronavírusom a aktuálne prijatými opatreniami, sa ÚJD SR rozhodol zorganizovať online formát zasadnutia MRKS Euratom. Zasadnutie MRKS EURATOM a strategickej RKS otvoril predseda p. Metke.

Z jesenného zasadnutia, ktoré sa uskutočnilo v decembri 2020 nevyplynuli žiadne úlohy, ktoré by bolo potrebné vyhodnotiť. Na základe odsúhlaseného programu, ktorý je priložený v prílohe č. 1, sú k jednotlivým bodom programu priradené písomné informácie, ktoré poskytli gestori.

2. Aktuálne informácie z nasledujúcich oblastí:

2.1. Príprava misie IRRS – aktuálny stav a vývoj (ÚJD SR – p. Turner)

P. Turner predstavil, čo je misia IRRS Integrated Regulatory Review Service a aké má základné náležitosti. Misiu je nutné pozvať raz za 10 rokov, čo vyplýva zo Smernice Rady 2014/87/EURATOM, transponovanej do slovenskej legislatívy cez zákon č. 541/2004 Z. z. (atómový zákon). Predmetom misie je posúdenie regulačného rámca. Z nálezov predošlej misie IRRS z roku 2012, resp. z následnej misie z roku 2015, bolo ponechaných ako otvorených 8 nálezov (2 odporúčania a 6 návrhov). P. Turner ďalej predstavil harmonogram súčasných príprav misie IRRS 2022 a povzbudil spoluprácu zainteresovaných subjektov v tomto procese.

2.2. Príprava misie ARTEMIS – aktuálny stav a vývoj (NJF – p. Mršková)

P. Mršková z NJF predstavila aktuálny stav prípravy misie ARTEMIS. Na príprave misie sa spolupodieľajú NJF s ÚJD SR, MDV SR, MŽP SR, ÚVZ, JAVYS, a. s., SE, a. s. a SHMÚ. V novembri 2020 bolo podpísané Terms of Reference (ToR) misie a NJF realizoval prvú platbu voči MAAE za misiu. Dotazník samohodnotenia a podkladové dokumenty v zmysle ToR boli MAAE odovzdané v priebehu januára-februára 2021. Pre pandémiu koronavírusu bol pôvodný termín vykonania misie február 2021 presunutý najprv na september 2021, momentálne je však po rozhodnutí Rady správcov NJF o očakávanom zhoršení pandemickej situácie pravdepodobný ďalší odsun až na termín v rokoch 2022 alebo 2023, pričom sa čaká na vyjadrenie MAAE ohľadom voľných termínov.

Prípadný odsun môže podľa p. Mrškovej znamenať výhody spočívajúce jednak v už v tom čase ukončenej aktualizácii Vnútroštátneho programu, zároveň pri termíne v roku 2023 možnosť nadväzovať tiež na závery misie IRRS.

2.3. Informácie z Agentúry pre zásobovanie (ESA) (MH SR – p. Pitorák, SE, a.s. – p. Hrapko)

P. Pitorák predstavil fungovanie Zásobovacej agentúry EURATOM (ESA). Členom ESA za SR sú MH SR a SE, a. s. Dopyt po jadrovom palive mierne klesá (o 10 % oproti roku 2019). Správa ESA za rok 2020 bola online sprístupnená 2. júla 2021. Čo sa týka dodávok jadrového paliva, prírodný urán do EÚ pochádza z 91 % z 5 producentských krajín (Niger, Rusko, Kazachstan, Kanada a Austrália). ESA odporúča držiteľom povolenia mať dostatočné množstvo zásob jadrového paliva aspoň na jednu výmenu. Pri JE typu VVER je rizikom, že je 100%-ná závislosť na jedinom dodávateľovi paliva – len obmedzené možnosti diverzifikácie. Od 1. 7. 2021 ESA aktualizovala svoje pravidlá. P. Hrapko je členom pracovnej skupiny ESA Advisory Board. Pracovná skupina pre ceny a bezpečnosť dodávok sa stretla v apríli 2021, ďalšie stretnutie plánované na október – monitoruje trhy, poskytuje expertízu.

V júni 2021 Westinghouse zorganizoval VVER 440 fórum – účasť SE, a. s., Westinghouse prezentoval zmluvu pre JE Rovno (UA). ESA plánuje inovovať informačný systém NOEMI za 335 000 €. V diskusii s p. Beták pýtal, že sa v SR plánuje diverzifikácia paliva, p. Hrapko odpovedal, že zatiaľ nie. P. Pitorák indikoval, že otázka dodávok jadrového paliva môže byť predmetom rozhovorov prezidentky Čaputovej so špeciálnym vyslancom Johnom Kerrym, USA vyvíja tlak v tejto veci.

2.4. Program Horizont EUROPA - najnovší vývoj (MŠVVaŠ SR – p. Tabiš)

P. Tabiš predstavil najnovší vývoj v programe Horizont EUROPA (Nariadenie EP a Rady o zriadení rámcového programu pre VaI (2021-2027) Horizont Európa a Rozhodnutie Rady o špecifickom programe – obe boli schválené medzi decembrom 2020 a aprílom 2021 a publikované v Úradnom vestníku EÚ v apríli, resp. máji 2021. Bola schválená aj časť sekundárnej legislatívy (Nariadenie EP a Rady o Európskom technologickom inštitúte (EIT) a jeho Strategickej inovačnej agende; v EP a Rade sa doľaduje Single Basic Act.

V decembri 2020 bola na Rade dosiahnutá dohoda o Programe pre výskum a odbornú prípravu EURATOM 2021-2025; do programových výborov boli menovaní delegáti. Na CVTI SR boli pre program Horizont Európa zriadené podporné štruktúry – sieť národných kontaktných bodov (NCP). P. Turner sa v diskusii pýtal, či je NCP viacero, p. Tabiš odpovedal, že viac, pre rôzne klastre záujmu.

2.5. EU taxonómia vo vzťahu k jadrovej energetike – najnovší vývoj (MH SR – p. Husárik)

P. Husárik predstavil tzv. Nariadenie o taxonómii (Nariadenie EP a Rady 2020/852), stanovujúce kritériá určujúce, či sa hospodárska činnosť môže označiť za environmentálne udržateľnú (6 environmentálnych cieľov vrátane zmiernenie zmeny klímy a adaptácie na ňu). V prostredí SR je kľúčové, ako bude v taxonómii zaradená jadrová energetika a zemný plyn. SR kritizovalo, že jadrová energetika nebola hodnotená spolu s ostatnými nízkouhlíkovými zdrojmi energie. V apríli 2021 boli vydané delegované akty, pričom jadro a zemný plyn boli z nich vyčlenené. Prijatie delegovaných aktov o jadre a plyne sa očakáva na jeseň roku 2021. V marci 2021 JRC zverejnilo kľúčovú správu o vplyve jadra na ŽP a ľudské zdravie s pozitívnymi závermi. Následne v júli 2021 vydali správy aj Skupina podľa čl. 31 EURATOM (pozitívne hodnotenie okrem ostrého odporu Nemecka) a Výbor SCHEER (nešťastná formulácia, vyčíta viacero nedostatkov a poskytuje živnú pôdu pre odporcov jadra).

Do 8. októbra 2021 môžu štáty materiály ako komplet prijať / odmietnuť – možné termín o dva mesiace predĺžiť. Ide o veľmi spolitizovanú tému s efektom prelievania (spill-over) aj do

d'alších oblastí. SR lobuje za svoje pozície, prebiehajú rokovania v rámci V4, v rámci LMG (SK, CZ, HU, PL, FR, RO, BG, FI, SI) aj na úrovni EÚ.

3. Rôzne

3.1. Príprava NS SR spracovanej v zmysle čl. 14 ods. 1 Smernice Rady 2011/70/EURATOM (ÚJD SR – p. Konečný)

P. Konečný predstavil súčasný stav aktualizácie národnej správy podľa čl. 14 ods. 1 Smernice Rady 2011/70/EURATOM. Správa bola pripravovaná ÚJD SR a pripomienkovaná ďalšími zainteresovanými subjektmi. 8. júla 2021 bola po zasadnutí správa zaslaná na spätnú väzbu všetkým členom MRKS EURATOM s termínom doručenia pripomienok do 20. júla 2021 (viď Záver). Prebieha preklad správy do anglického jazyka, správa bude EK zaslaná v termíne do 23. augusta 2021.

3.2. Covid v jadrovej energetike (ÚJD SR – p. Karellová)

P. Karellová informovala o opatreniach v súvislosti s pandémiou koronavírusu, ktoré boli v čase zasadnutia aplikované na národnej úrovni v SR. Rovnako priblížila situáciu počas pandémie na úrovni ÚJD SR a prijaté mimoriadne opatrenia. Ďalej predstavila opatrenia aplikované u prevádzkovateľov jadrových zariadení. Na záver hovorila o novinkách v jadrovej oblasti v SR vrátane zvýšenia účinnosti blokov EMO 1,2, vydaniu povolenia na uvádzanie 3. bloku JE MO34 do prevádzky a zaradenie jadrových zariadení do kritickej infraštruktúry skrze novelizáciu zákona č. 45/2021 Z. z. o kritickej infraštruktúre. V následnej diskusii po otázke p. Betáka na zaradenie objektov JAVYS, a. s. medzi kritickej infraštruktúry p. Pospíšil uviedol, že podľa jeho právneho výkladu do kritickej infraštruktúry v súčasnosti spadajú všetky jadrové zariadenia (JZ) v SR vrátane zariadení JAVYS, a. s. P. Metke uviedol, že JZ sú tiež objektmi osobitnej dôležitosti.

3.3. Informácie z jednotlivých rezortov podľa rozdelenia gestorstva/spolugestorstva k jednotlivým článkom Zmluvy o Euratome (ÚVZ SR – p. Drábová, ÚPV SR – p. Marčoková)

P. Drábová poskytla členom MRKS písomnú informáciu o aktivitách ÚVZ SR súvisiacich s článkom Zmluvy o Euratome. Písomná informácia obsahovala sumarizáciu aktivít v oblasti gamaspektrometrických analýz, monitoringu rádioaktívnej kontaminácie v jednotlivých zložkách životného prostredia a merania žiarenia gama metódou termoluminiscenčných dozimetrom v životnom prostredí.

P. Marčoková z ÚPV informovala podľa čl. 16 o počtoch prihlášok v oblasti jadrovej energetiky podaných na ÚPV – za posledný polrok šlo o 3 prihlášky (2 vynálezy) (2x zariadenie z ELU SAV a úžitkový vzor – meracia sonda VUJE a STU), úrad oznámil tieto prihlášky EK, EK si zatiaľ neuplatnila právo informovať sa o obsahu prihlášok.

4. Záver

4.1. V rámci jarného zasadnutia MRKS Euratom boli prezentované témy podľa schváleného programu, ku ktorému zástupcovia z rezortov, z ostatných ÚOŠS

a ďalších inštitúcií podľa gestorstva/spolugestorstva odprezentovali alebo zaslali písomné informácie.

- 4.2. K bodu 2.5 zaradiť na jesenné stretnutie MRKS EURATOM (predbežne plánované na november 2021) aktuality od MH SR o EÚ taxonómii.
- 4.3. Členovia MRKS Euratom boli oboznámení s prípravou Národnej správy SR v zmysle čl. 14 ods 1 Smernice Rady 2011/70/Euratom, ktorou sa zriaďuje rámec Spoločenstva pre zodpovedné a bezpečné nakladanie s vyhoretým palivom a rádioaktívnym odpadom. Správa bola v rámci MRKS zaslaná členom na pripomienkovanie s termínom na vyjadrenie do 20.7.2021.
- 4.4. Ďalšie zasadnutie MRKS Euratom sa uskutoční na jeseň 2021 predbežne v mesiaci november na ÚJD SR v Bratislave a bude opäť koordinované so strategickou RKS. V prípade pretrvávajúcej pandemickej situácie sa zasadnutie uskutoční online formou.

V Bratislave, dňa 16. júla 2021

Zapísala: Ing. Marcela Karellová, ÚJD SR

**Schválili: RNDr. Mikuláš Turner
GRS 200**

**Ing. Eduard Metke, CSc.
podpredseda ÚJD SR/predseda MRKS Euratom**

Zoznam najviac používaných skratiek v texte:

<i>EK/Komisia</i>	-	<i>Európska komisia</i>
<i>ESA</i>	-	<i>Euratom Supply Agency/Zásobovacia agentúra Euratom</i>
<i>EÚ</i>	-	<i>Európska únia</i>
<i>EURATOM</i>	-	<i>Európske spoločenstvo pre atómovú energiu</i>
<i>IRRS</i>	-	<i>IRRS Integrated Regulatory Review Service</i>
<i>JAVYS</i>	-	<i>Jadrová a vyrad'ovacia spoločnosť</i>
<i>JE</i>	-	<i>jadrová elektrárň</i>
<i>JRC</i>	-	<i>Spoločné výskumné centrum</i>
<i>MH SR</i>	-	<i>Ministerstvo hospodárstva SR</i>
<i>MŠVVaŠ SR</i>	-	<i>Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR</i>
<i>MV SR</i>	-	<i>Ministerstvo vnútra SR</i>
<i>MRKS</i>	-	<i>medzirezortná koordinačná skupina</i>
<i>MZ SR</i>	-	<i>Ministerstvo zdravotníctva SR</i>
<i>MŽP SR</i>	-	<i>Ministerstvo životného prostredia SR</i>
<i>NJF</i>	-	<i>Národný jadrový fond</i>
<i>RKS</i>	-	<i>rezortná koordinačná skupina</i>
<i>SAV</i>	-	<i>Slovenská akadémia vied</i>
<i>SE</i>	-	<i>Slovenské elektrárne</i>

<i>SR/SK</i>	-	<i>Slovenská republika</i>
<i>STU</i>	-	<i>Slovenská technická univerzita</i>
<i>TEG</i>	-	<i>Technical Expert Group</i>
<i>ÚJD SR</i>	-	<i>Úrad jadrového dozoru SR</i>
<i>ÚPV SR</i>	-	<i>Úrad priemyselného vlastníctva SR</i>
<i>ÚVZ SR</i>	-	<i>Úrad verejného zdravotníctva SR</i>

Skratky ČŠ EÚ:

AT – Rakúsko, BG – Bulharsko, CZ – Česká republika, DE – Nemecko, FI – Fínsko, HU – Maďarsko, IT- Taliansko, LU – Luxembursko, NL – Holandsko, PL – Poľsko, RO – Rumunsko, SK – Slovenská republika, SI – Slovinsko